

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 bani numărul 20.

Administrația, strada Gărei No. 25.

Abonamentul, 10 lei pe an.

RESPUNS UNUI PRIETEN

SAU

Stăruințele noastre asupra CRIZEI

Unul dintre prietini subscriitori cari s'au ținut de cuvântul dat la înființarea acestui ziar, un distins prieten din județ, de a cărui sfaturi pline de bun simț și bună voință, adese ori a profitat acest ziar, ne reproșează că ne ocupăm prea puțin de **afacerile din județ, de urmărirea percepțiilor, de foametea de la sate, de lipsa de sămânță „chiar și a economilor“.**

Adânc simțitori la invinuirile ce ni se aduc, rugăm pe abonații noștri, ne cuprinși în categoria acelor, în numele cărora ni se face reproșurile, să ne acorde pentru asta-și, satisfacția personală de a sacrifica acest număr, reproducerea din numerile vechi a tot ce înșine am scris în această privință; de unde se va vedea că ne-am făcut **toată** datoria, și că, pentru o bună parte, înduioșerei cauzată de silințele noastre se datorește, că s'au determinat alții ași face mai mult de cât datoria cum și-a făcut-o în special D-nul C. Pariano, Președintele Consiliului județian, prin Memoriul ce Delegațiunea județiană a prezentat M. S. Regelui, în urma căruia s'a deschis ochii miniștrilor

și a țării, a Corpurilor Legiuitoare, cari au acordat împrumutarea țăranilor cu sămânța primăvarateca în valoare de 2 milioane lei, din care, proporțional, sumele cele mai mari se vor da Dobrogenilor.

Ca atât hrana cât și semințele de primăvară — nu mai vorbim de cele de toamnă — nu știm de vor sosi la timp pentru Dobrogeni, se știe că nu e vina nimănui din localitate, ci numai a d-lor Miniștri, absorbiți de alte cestiuni de cât cele economice ale țării în general; — de cele ale Dobrogei în special, nici nu mai vorbim.

Eată ce am scris în numărul 303 de la 13 Iunie sub titlu:

LIPSA IN DOBROGEA

Prin decretul regal s'au sesizat consiliile județene din țară, spre a avisa la măsurile ce sunt de luat pentru venirea în ajutorul populațiunii rurale greu isbită, amenințată de foame și pierderea vitelor, în urma scetel ne mai pomenite, ce a bătut peste **toată țara.**

Din prevederile guvernului sunt excluse cele două districte din care se compune provincia noastră, Tulcea și Constanța. În decretul de sesizare și circulara ministerială, adresată prefectilor, publicată de ziarele bucureștene, se spune curat: „afară de consiliile județelor Tulcea și Constanța.“ S'ar crede din neluarea nici unei măsuri până acum în provincia noastră, că Dobrogenii nu simt

nici-o trebuință de ajutorul statului! Și cu toate acestea, aici lipsa e mai mare și mai întezitoare, credem noi, de cât ori unde în restul țerei.

Suntem aproape siguri că ambii prefecti ai districtelor dobrogene și-au făcut datoria la timp, raportând în 7 din 9 plăși ale Dobrogei, câmpurile de cultură, fânete și pășuni sunt arse, sterpe de orice vegetațiune herbacee; că vitele mari mugesec de foame și sete și că cele mici se sting de boale epidemice, cărceag și vârsat, de care sunt pline oile din câte va comune din plasa Mangalia; că, lipsind nutrețurile vechi, perspectiva e înfiorătoare pentru iarna ce vine; în fine că, cel puțin 80 procente, locuitorii din sate de sate n'au de pe acum, absolut nici o proviziune de hrană, — că deja multe familii, prea multe din satele tatăre, germane și din cele noi românești de pe granițele Bulgariei, și duc viața chinată cu câte o străchină de lapte acru și burueni fierte.

Ziarul administrației din Tulcea *Istrul*, recomandă locuitorilor să strângă și să se nuttească cu *ciulini*, de care cresc în abundență pe grindurile Deltelor Dunării și ar fi foarte buni pentru hrană.

În județul Constanța lipsesc și aceste rădăcini; locuitorii sunt amenințați de foamete. Iată de ce am zis noi că ajutorul statului e mai întezitor aici de cât ori unde în restul țerei, Peste Dunăre e proprietatea și cultura mare. Acolo, proprietarii și arendașii, mulți din sătenii fruntași, au păturile cu porumb, pe care de sigur nu l'au bătut nici vîndut, în Maiu, epoca vînzării acestor recolte, nici n'au cum 'l cheltui, neavînd nimic de lucru, de cât vînzîndu' l sa și dîndu' l în calculul muncii anilor viitori

În Dobrogea afară de plasa Mangalia, în parte Medgidie și Constanța, mai nu există proprietatea mare, iar pe unde există e afectată economiei de vite. Marii cultivatori se pot număra pe degetele a două mâini, în toată provincia: și nici aceștia nu cultivă porumb și mei, aceste culturi nefiind destul de rentabile. Deci nu poate exista aici nici o rezervă de unde țeranii s'ar putea ajuta, fie cu sau fără „presiune morală,” preconizată de un confrate oficios din Capitală.

Dar chiar de ar fi asemenea depozite, ceea ce e riguros exact că nu sunt, în Dobrogea nu se cunosc încă învoelile agricole cu *angajarea muncii* pe anul viitor la care țeranul român de peste Dunăre are recurs în timp de nevoie.

Dacă nu plouă într'un an spre a se face recoltă, țeranul Dobrogean nu se poate ajuta nici într'un chip; și moare cu familia și vitele lui, de boale ce aduce lipsa de nutriție.

În Dobrogea, Bulgarii, Rușii, Românii indigeni. Tatarii mai cu seamă, nu seamănă de loc papușoi, Nemții foarte puțin, cultivându-l nu se poate mai prost, și vândându-l iarna. Cultivatorii aparținând celor două din urmă naționalități n'au simțul de prevedere și gospodărie economică destul de dezvoltat: ei mănâncă tot, cheltuesc tot, din an în an, în mare parte nelăsând nici rezervă necesară pentru sămânță, ori cât ar fi anul de îmbelșugat; ei cumpăra tot din târg Tatarii tot-d'a-una din prăvăliile săteștii, până și cel din urmă capăt de ață, dând în schimb, baniță cu baniță, produsele din gospodăria sa hambare, tot-a-una rămânând goale la începutul primăverii. Un ar de lipsă ca cel actual, de care locuitorii octogenarii ai Dobrogei n'au mai pomenit, pe o regiune așa de mare, 'i găsesce absolut desarmați;—și cum nu sunt nici destul de zbatători la muncă, vorbim de Tătari, să se ducă după lucru la depărtari, mor efectiv de foame, toată ziua lângă o cafea din orz și năut prăjit. Anul acesta de lipsă totală, aproape generală, venind după doi ani răi, toată populația Dobrogei are nevoie de ajutor, însă și bulgarii cei mai prevăzători, despre care se știe, că nu cumpăra din comerț de cât doar sarea necesară pentru casă și vite și că nu vînd recolta unui an, cel mai puțin, până ce n'au asigurat în hambare produsele recoltei curente.

Tot din cauza anilor răi, trecuți, Românii n'au nici ei nici o rezervă de papușoi. Deosebit, cei din satele noi, Ol-

tenii așezați de curând pe marginele graniței, dinspre Bulgaria, nefăcând de loc porumb anul trecut, sunt acum în lipsă completă de ale mîncării, ceea ce i-a făcut să dea năvală la lucrările portului și tunelului. Câți nu încep se întorc plângând înapoi grupuri-grupuri, după ce flămânzesc câte-va zile pe strădelile orașului.

Toată lumea a uitat deja de vite, îngrijindu-se de ce poate aduce ziua de mâine.

Starea și împrejurările sunt așa după cum le descriem noi, în toată Dobrogea, afară de regiunea plășei Silistra-Nouă, unde cultura cerealelor e foarte restrinsă, localitatea fiind în mare parte păduroasă, suprafețele cultivate fiind mici.

În județul vecin Tulcea, sunt cel puțin păduri potgorii, pescării, tutunării și multe alte industrii derivate; în Constanța nu e, de la pădurile Babadagului și până la granița Bulgară, de cât o câmpie arsă, fără umbră și adăpost, contra arșii solare, de cât din când în când, gramezile de lut, împrejmuite cu băligar, numite sate tătărăști, unde se pot dezvolta și întinde epidemiile cele mai distrugătoare, de oameni și vite.

Gvernul să ia măsuri urgente în consecință, înainte de a se începe devorarea cadavrelor de vite la care parte din populația Dobrogei, deprinsă, va fi nevoită a se da.

P. Grigorescu.

* *

Am reprodus întreg acest articol, spre a se vedea că din vreme ne-am dat seama de nenorocirea ce ne aștepta.

Am suspendat apoi ziarul pe 2 luni, după care, la 25 Septembrie, într'o expunere pe trei coloane ale ziarului, constatam următoarele: că, „afară de plasa Silistra nouă și câte-va sate din plasa Medgidie, nimeni n'a recoltat un bob măcar de orz, grâu sau in;” că, afară de aceste localități „nimeni nu are un bob pentru sămînță de grâu de toamnă ori primăvară, orz, ovăș sau in;” că, „Banca Agricolă și Creditul Agricol, și-au închis cu desăvârșire ghișourile;” că, „speculanții nu dau plugarilor nici un ban, fiindcă n'au garanție de plată,” avutul tuturor fiind sequestrat de Stat, și cei cu privilegiu; că, „nu se vor cultiva dar anul acesta de cât meștile parti-

culare” că, fie-care țaran dobrogean „are o datorie fiscală de 60—120 lei anual, plus o datorie de cel mai puțin 200 Lei la Creditul Agricol.” în fine ca, ori-cât ar fi de mare producția anul viitor ale acestor hectare (10 și 25 în satele noi).... ea nu va putea acoperi dările privilegiate, traiul și asigurarea sămînței pentru anul următor.

Constatând toate aceste, am conchis cerând guvernului „să garanteze inițiativei particulare plata la timp a împrumutului de sămînță, a înlesnirii ce numai aceasta inițiativa particulară ar putea face acum țeranului”. Lucrul ar fi fost simplu; s'ar fi făcut printr'o dispoziție luată de Consiliul de Miniștri: „datoria pentru sămînță, contractată în regulă, pe anul acesta, va fi cea dintâi privilegiată printre toate celelalte privilegii, prevăzute de legile respective”.

Nu e vina noastră dacă nici d-l ministru al Domeniilor, nici cel al Agriculturii, n'au răspuns măcar la cererea ce li s'a făcut, de a permite țeranilor ipotecarea terenurilor către o bancă românească din Constanța, în schimbul banilor ce s'ar fi oferit țeranilor pentru sămînță; că dar „pământurile țeranilor vor rămănea sterpe pe anul acesta,” după cum am prețis prin menționata *Expunere*.

* *

La 10 Octombrie într'un articol de fond, intitulat „Criza economică și urmările” constatam că „urmările sunt fără milă și Dumezeu”; că continuându-se, cum se începuseră, după brumele de ploaie ce cazuseră pe alocurea prin Iulie și Septembrie; „În curând”, încheiam articolul..... „plugarul dobrogean nu va mai putea dice: vitele mele, turma mea, ci oaia mea, capra mea....”, atâta groaza băgasera perceptorii în populație la venirea actualului casier.

* *

În fine tot asupra crizei ce ne bântue, am mai scris și subscris

la 31 Octombrie, urmatorul prim articol, cu care incheiem desvovățirea noastră de observațiile ce ni s'a făcut.

Eata și acest articol, din care suprimăm partea care nu e în chestie.

Crisa în Dobrogea și Guvernul

De când Dobrogea a fost intrupată României, n'a existat un guvern mai insuficient, mai nepăsător, mai vitreg pentru populațiunea și interesele acestei provincii. Trebuie să o spunem guvernului: acesta e sentimentul în întreaga provincie.

A știut-o bine guvernul, sau a trebuit s'o scie, **fiind** că noi am arătat-o de atâtea ori, lipsa groznică ce bântue toată populația acestei provincii; că locuitorii din ambele județe n'aveau proviziuni de ale mâncării de cât cel mult până la nouă recoltă a cerealelor; că nu era perspectivă a se recolta o banită de cereale sau oleaginoase la hectar, în 7 din 9 plăși ale provinciei; că vitele mureau de foame și sete încă din Iunie, în fine, că populațiunea satelor, Tătari în deosebi, prin toate satele, se hrăneau încă de la sfârșitul lui Iunie numai cu buruien și lapte, — cu toate aceste n'a luat nici o dispoziție de preintimpinarea flămânzirei, până când confratele *Epoca* din București, indoșat de ceie ce descriam noi, a făcut pe guvern să convoace consiliile generale județiene spre a se hotări ceva intru venirea în ajutorul populațiunii muribunde de fîme și desperare.

Scie bine onor. guvern, sau ar trebui să scie, din cele ce am scris, din cele ce i s'a arătat, din ce dator era să vadă, că în toată Dobrogea nu există de loc, chiar de loc, sîmînță pentru arăturile de toamnă, — puținul grâu și rapiță sîmînate de unii proprietari au fost aduse de negustorii din țară; că sîteanul dobrogean li este *absolut imp sibil* a lua de unde-va pe datorie tot avutul sîm, vitele, fiind sechestrate de stat, și dar, că toate ogoarele țărănești, cel puțin $\frac{3}{4}$ parte din solul dobrogean, vor rămînea sterpe, cu toate aceste n'a luat nici o măsura.

Scie bine guvernul central că în nici un unghi al țerei, datoriile anuale către stat, ale sîtenilor, nu sunt așa de mari ca în Dobrogea; că singură avere a țe-

ranului dobrogean e producînea pămîntului, în vite și bucate, și cu toate că era convins că țarina n'a dat nimic, de oare ce a fost silit a distribui hrană gratuită locuitorilor, prin urmare că țeratul nu poate avea nici un ban, cu toate aceste, a dat cele mai străjuice porunci ca să se urmărească și vînză vitele ori cui ar avea mai mult de dol bol și o vaca.

Deși nouă, guvernul actual, compus din foști ministri, ar trebui să scie că sunt regiuni întregi unde pămîntul, din diferite împrejurări, nu se poate utiliza de cât ca pășune, și dar că aceste regiuni nu se pot exploata de cât prin vite de rentă ce anul acesta a trebuit să fie duse la munte și în Delta Dunării, și cu toate aceste mai n'a rămas tamazile care să nu fi fost sechestrat și scos la vînzare prin orașul și panaiurul Medgidiei.

Scie guvernul că toate datoriile sîtenilor sunt din ratele pentru pămînt, care n'a produs mai nimic de trei ani de zile; că statul e asigurat de plata lor prin legea din 1889, care reia la stat toate locurile neplătite pe doi ani încheiați și cu toate aceste s'au făcut cele mai dârji urmăriri chiar pentru datoriile curente ale anului acestuia, de foc și pîrjol.

Știind toate aceste, ar trebui să aibă bună judecată că nu e tocmai anul acesta anul în care să se poate strînge rămășițele vechi, peste care perceptorii au tăbărit zilele din urmă întocmai cum tăbară urșii la grebenul mînjilor primăvăratic.

Ba, peste toate aceste, ca opera de disperarea locuitorilor să fie completă, mai vin și ni ministri ai domeniilor și justiției, și opresc ori-ce autorizare de legalizare a ipototecilor pentru pămîntul în străinabile; ca locuitorul să i sece ultimă resursă cu care s'ar fi ajutat la cumpărarea sîmînței. Autoritățile și legalisările abia au fost permise de acum câteva zile, când a trecut timpul sîmînăturilor de toamnă.

Această e icoană lucrurilor la câmp; și se mai miră guvernăntil nostru de emigrările musulmanilor; și ne mai mirăm noi de prinderea ademenirilor către Moșii din Muliova și Arabagi, ca să emigreze la minele de aur și argint din Nordul Americii, pentru care ar fi gata de plecare vre-o 60 familii!?

La orașe și orașele vina guvernului nu e mai mică.

Nu ne putem exprima uimirea noastră de atîta apatie, de cât descriind astfel după cum e starea lucrurilor de aici, ceea ce n'am fi dorit să o facem așa curînd prin coloanele acestui jurnal.

P. G.

DE LA COMUNĂ

Asupra unei informațiuni din penultimul nostru număr, Onor. Comisie interimară a Primăriei Constanța, ne da prin ziarul oficial al comunei următorul:

COMUNICAT

„Gazeta „Constanța“ publică în numărul de Duminică 23 Ianuarie curent că cea dintâi lucrare de care s'a ocupat comisia interimară după instituirea ei, a fost să cheme pe brutarii spre a i angaja să mai scadă prețurile pâinei și să scoată și de categoria a III.

Numită gazeta mai publică că, deși sunt doi advocați la comisia interimară, totuși s'a angajat d. Leon Butter cu apărarea unui proces intentat comunei de arendașul moșiei D. Alessiu cu prețul de 500 lei, plătit imediat în acea ședința.

Dăm cea mai formală desmîntire acestor informațiuni.

Comisiunea interimară n'a chemat pe brutarii pentru a i face să scadă prețul pâinei, și n'a fost nici de cum vorba de acest preț.

Brutarii au fost chemați pentru a i hotări să scoată pâine de calitate a III care lipsea din oraș și să conformeze regulamentul respectiv, ceea ce s'a și făcut.

Angajarea d-lui avocat Butter s'a făcut pentru apărarea a două procese ale comunei, iar nu numai a procesului cu d-l Alessiu, și i s'a plătit suma de 500 lei pentru apărarea a două procese, pe când fostă administrația comunală a plătit suma de 500 lei numai pe câte un proces.

Avem de adăugat numai atât: obligațiunea brutarilor a scote pâine și de calitatea III-a însemnează estinirea prețului; iar că s'a dat d-lui Leon Butter avocat încă un proces, probabil vre-unul de contravențiune, pe lângă acel cu arendașul moșiei, pentru care i s'a plătit, chiar în ziua deciziunii

Consiliului Comunal, 500 lei, faptul îl confirmă însuși Comunicatul. Prin urmare „desmăntirea“ data e numai proforma, nici de cum „formala“ și cu atât mai puțin „cea mai formala.“

Dar fiind-că onor. comisie înțelegătoare ne-a făcut onoarea discuțiunii, o rugăm să ne mai spun: e adevărat că în timp de 20 zile de când funcționează, a mai dat încă 900 lei pentru două procese, total 1400 lei până acum, tot la 2 avocați prietini?

Dacă e adevărat, unde o să ajungem cu câte 2000 lei pe luna numai avocatic? Și nu s'ar putea numi acest procedeu: *juf în averea comunei?* Așteptăm răspunsul.

INFORMAȚIUNI

Sămânțele:

La 4 curent, consiliul județian, convocat în sesiune extraordinară, a luat între altele, următoarea decizie:

Să se dea de la Casa de depuneri și consemnațiuni, fondul de trei sute mii lei, banii împrumutați acum vre'o 8—9 ani pentru construirea palatului administrativ și arestului județian, spre a se cumpăra sămânța de orz de dat cu împrumut la țărani, pentru care se ține mâine Duminică 6 Februarie licitație la prefectura, după cum am anunțat în unul din numerile noastre trecute.

S'a mai decis că sămânța să se dea de preferință locuitorilor solvabili, rămânând că la cei mai puțin solvabili să li se dea sămânța de la stat, care dispune de mai multe mijloace spre a încasa datoria la timp.

Pe cât se știe, ministerul dă sămânțe la 9 județe, pentru o sumă de 2 milioane lei, dintre cari revine pe județul Constanța cel puțin 250000 lei și pentru Tulcea tot atât.

La minister s'a ținut ieri 4 Februarie licitație, dar nu s'a aprobat nici o ofertă, orzul fiind prea scump.

E probabil că ministerul va cumpăra cantitatea prin buna învoială, și în acest cas e posibil ca

orzul dat de stat să parvie mai curând la locul de împărțit la țărani, de cât orzul județului.

Oricare ar fi rezultatul licitației de mâine, d. prefect al Constanței va pleca imediat la București spre a stăruia pentru confirmarea licitației de vânzare în acest cas contrar să stăruiască pentru aprobarea ofertelor prin bună învoială, ce de sigur se vor face.

Pentru recepțiunea orzului județului s'a hotărât să stea în ajutorul domnului prefect 2 domni consilieri județieni, ca mersul lucrurilor să fie mai repede și distribuția mai bine garantată. Credem că tot așa se va face și cu orzul procurat de guvern.

Distribuția va avea loc din magazinele Statului din Medgidie. Până acum s'a importat din Moldova și Muntenia peste 100 vagoane de orz în Constanța. Prețul din urmă a ajuns între 1400 și 1500 lei vagonul.

Porumbul pentru hrană va veni în Dobrogea în zilele de 15—20 curent.

Orzul pentru cele 300,000 ale județului, va fi plătit furnizorului în termen de 3 luni după predare de către Casa de depuneri; iar condiția de predarea mărfii a fost fixată de Consiliul Județian ca până în ziua de 5 Martie să fie tot orzul predat în magazinele ce se vor indica.

Parerea unor negustori locali este că orzul din Moleova ar avea printr'insul sămânță de măzărice foarte vătămătoare creșterii orzului; iar cel din Muntenia neghină, asemenea vătămătoare.

Orzul local, pe unde se găsește câți-va hectolitri sau un număr de banițe se vinde cu 2 lei banița.

Speculanții dau la sate cu împrumut să i se dea trei banițe pentru una, învoială pentru care se încheie acte în regulă.

Tunelul de la marginea orașului s'a prăbușit pe o distanță de 35 de metri. Nici un accident de persoane. Detalii în numărul viitor.

SPECIALITĂȚILE

Farmaciei lui ION BERBERIANU—Constanța
Goudron China Berberiana. Cunoscut fiind de toată lumea, atât efectele sigure ale gou-

dronului în afecțiunile organelor respiratorii, cât și acțiunea sa energică în contra malariei care produce slăbirea organismului, este natural ca goudronul China Berberiana, adică medicamentul ce conține atât principiul activ al goudronului cât și al cojei de chină, să fie remediul cel mai sigur ce se poate întrebuința în contra tusei, cataractelor bronchiale și devesic, bronchitei, astmei etc. Sticla 2 lei 50 bani.

Prăfuri contra gaturaiului «Berberiana». — Se aplică prin simpla prășirea lor, gaturaiul cel mai rebel să înceteze. Cutia 1 leu.

Hârtie chimică Berberiana. Este cel mai bun emplastru ce se poate întrebuința contra tuturor durerilor reumatismale ca: durerea de mijloc și de spate, dureri de șale, podagra, dureri de iritațiuni ale pieptului, nevralgii etc.; asemenea se mai poate întrebuința cu succes la arsurii, bôle de rinichi, strivitură, degerături, bôle scrofuloase, scrintitură etc. Ruloul 1 leu.

Untura de pește de Norvegia prospătă de anul acesta se vinde cu 4 lei (albă) și 3 lei 50 bani (galbenă).

Un bogat asortiment de *Parfumerie și Săpunărie* străină și indigenă.

Depozit central
Farmacia BERBERIANU—Constanța

ROMANIA

PRIMARIA COMUNEI MURFATLAR

Plasa și Județul Constanța

PUBLICAȚIUNI

No. 191. 29 Ianuarie 1901

Conform adresei Judecătoriei Ocolului I Galați No. 2652, cu onoare aduc la cunoștința generală că în ziua de 10 Februarie ora 10 a. m. se va vinde prin licitație publică în piața acestei comuni 25 metri cubi de grindă și 46 dulapuri lungi a 5 metri lățimea 30 de c. m. și grosimea 7 c. m. avere sequestrată debitorilor Omer M. Uzun Coi-noglu & Comp. din Murfatlar, pentru îndestularea d-ului Carl Glücklich din Galați cu suma de lei 880 la care numiții debitori sunt condamnați prin cartea de judecată a Judecătoriei Ocolului I Galați No. 2594 din 99 investită cu formula executorie No. 1087 din 1899.

No. 192. 29 Ianuarie 1900

Conform adresei Judecătoriei Ocolului I Galați No. 2656 cu onoare aduc la cunoștința generală că în ziua de 10 Februarie ora 10 a. m. se va vinde prin licitație publică în piața acestei comuni 400 dulapuri lungi a 5 metri, lățimea 30 c. m. și grosimea 7 c. m. și 150 dulapuri lungi a 6 metri, lățimea 30 c. m. și grosimea 7 c. m. avere sequestrată debitorilor Omer M. Uzun Coi-noglu & Comp. din Murfatlar pentru îndestularea d-ului Carl Glücklich din Galați cu suma de lei 1495 la care numiții sunt condamnați prin cartea de judecată a Ocolului I Galați No. 2839 din 99 investită cu formula executorie No. 28 din 1900.

Primar, S. N. Moldovan